

УДК 331.103.6

ІННОВАЦІЙНА ПРАЦЯ В УМОВАХ ДИСБАЛАНСУ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА

Щербатюк А.І.

INNOVATION LABOR UNDER IMBALANCE COMPETITIVE ENVIRONMENT

Scherbatiuk A.I.

У роботі досліджено особливості застосування та затребуваності інноваційної праці в умовах нестабільної ситуації на ринку праці. Синтезовано поняття дисбалансу конкурентної середовища ринку праці. Встановлено причини дисбалансу конкурентної середовища на ринку праці сучасності. Визначено та обґрунтовано гостру необхідність використання інноваційної праці, як головного інструмента розвитку підприємства.

Ключові слова: інноваційна праця, дисбаланс, конкурентна середовища, ринок праці.

Постановка проблеми. Стан соціально-економічного простору сучасної України є дуже мінливим та хвилюючим. Дуже велика кількість громадян втратили соціально-матеріальну стабільність. Економіка країни перебуває у гнітючому стані. Збройні конфлікти на Сході України темною смугою пройшли по усіх сферах життєдіяльності нашої країни.

Скорочує темпи розвитку приватний сектор економіки, що є провідним роботодавцем, тим самим спричинюючи зростання безробіття та підвищуючи конкуренцію на ринку праці.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Конкуренція на ринку праці – одна з найбільш досліджених науковцями областей економічного простору. Дуже велику кількість робіт присвячено і аналізу праці як суспільного явища. Такі науковці як Семикіна М.В., Буряк П.Ю. провели фундаментальні дослідження в даній галузі, що дозволяють продвинути у дослідженнях цього напрямку ще глибше.

Стан економіки нашої держави сьогодні та важке соціально-матеріальне становище сучасного пересічного українця обумовлює необхідність дослідження конкурентної середовища ринку праці, а саме затребуваність та можливість застосування саме інноваційної праці за жорстких умов соціально-економічної кризи.

Мета. Метою даної статті є дослідження конкурентної середовища ринку праці за жорстких умов соціально-економічної кризи. Визначення місця та ролі інноваційної праці в загальній структурі за умов дисбалансу конкурентної середовища.

Матеріали і результати дослідження. Конкуренція (позднелатинське *conspicentia* від латинського *conspicere* - збігати, стикаюся) - процес боротьби (суперництва) між учасниками ринкових відносин за найбільш вигідні умови виробництва, розподілу, обміну та споживання продуктів із метою максимізації корисності (для споживачів) або прибутку (для виробників) [1].

Відомий спеціаліст в галузі дослідження конкуренції професор М. Портер (до речі, не даючи ніде самого визначення цієї категорії) пише: «У будь-якій галузі економіки - не важливо, діє вона тільки на внутрішньому ринку чи на зовнішньому теж, суть конкуренції виражається п'ятьма силами: 1) загрозою появи нових конкурентів; 2) погрозою появи товарів чи послуг-замінників; 3) здатністю постачальників комплектуючих виробів і т.д. торгуватися; 4) здатністю покупців торгуватися; 5) суперництвом уже наявних конкурентів між собою» [1].

Інший дослідник, професор Міллер, визначає суперництво наступним чином: "Поводження суперництва серед продавців приймає безліч форм: реклама, поліпшення якості продукту, створення нових продуктів, модифікація старих продуктів і т. д. Суперництво серед покупців також приймає безліч форм: пошуки кращих угод, спроби домогтися переваг в обсязі цінових знижок, пропозицію більш високу ціну з метою придбання обмеженого продукту тощо ». У нашої повсякденної мови ми не робимо жодної різниці між термінами «суперництво», «боротьба» або «конкуренція» [1].

В теперешній час усі сфери бізнесу в Україні переживають тяжкі часи, велика кількість підприємств припиняють своє існування тим самим

виходячи з боротьби за розвиток та успішне функціонування. Послабляється конкуренція...

Закриття підприємств нещадно впливає на рівень соціально-економічного благополуччя громадян країни. Фахівці втрачають роботу.

Останнім часом все частіше зустрічається інформація про зростання конкуренції на ринку праці.

М.В. Семикіна, синтезувавши та збагативши існуючі наукові погляди визначає сутність конкуренції на ринку праці як систему понять [5]:

– по-перше, це є боротьба за обмежений обсяг платоспроможного попиту покупців трудових послуг, що ведеться особами, які шукають роботу на певних (доступних) сегментах ринку праці;

– по-друге, це є суперництво між роботодавцями за відбір на ринку праці найбільш досвідчених працівників необхідних професій з певним рівнем кваліфікації на прийнятних умовах (їдеться, передусім, про ціну трудових послуг – оплату праці та умови трудової діяльності);

– по-третє, це є суперництво між найманими працівниками (або особами, які шукають роботу) за утримання такого місця роботи (посади), яке дозволяє на вигідних умовах продажу своїх трудових послуг (у тому числі одержанні певних гарантій соціального захисту) реалізувати свої знання, професійний досвід [5].

На тлі сучасного становища соціально-економічного простору України, саме остання інтерпретація поняття конкуренції на ринку праці є найактуальнішою.

Фахівець сьогодні знаходиться у стані напруження, потреба в безпеці, а саме у впевненості, захищеності та стабільності піднялася на досить високу щабель, посунувши або притупивши творчі, естетичні, духовні потреби. З метою досягнення стану захищеності, висококваліфіковані фахівці змушені претендувати на посади, де не мають можливості реалізовувати в повному обсязі свої вміння. Особистість, здатна до інноваційної праці, вимушена виконувати технічну, через брак відповідних вакансій на ринку праці.

Інноваційна праця посідає провідне місце в системі розвитку підприємства та економіки вцілому. Головним двигуном сучасної економіки є інновація та інноваційна праця як невід'ємний компонент її життєвого циклу (рис.) [6].

Зниження кількості підприємств малого та середнього бізнесу зумовлює порушення загального ланцюга життєвого циклу інновації. На тлі фінансової нестабільності власників ще функціонуючих суб'єктів господарювання, з метою економії спрощується і система праці на підприємствах. Працівник нагромаджується додатковим функціоналом, до якого не завжди є здатним, або ж, фізично не встигає його виконати.

Фахівці, зайняті інноваційною працею, зазвичай в першу чергу піддаються скороченням. Причиною цьому є те, що розвиток підприємства

віходить на другий план, бо першочерговим стає уникнення банкрутства.

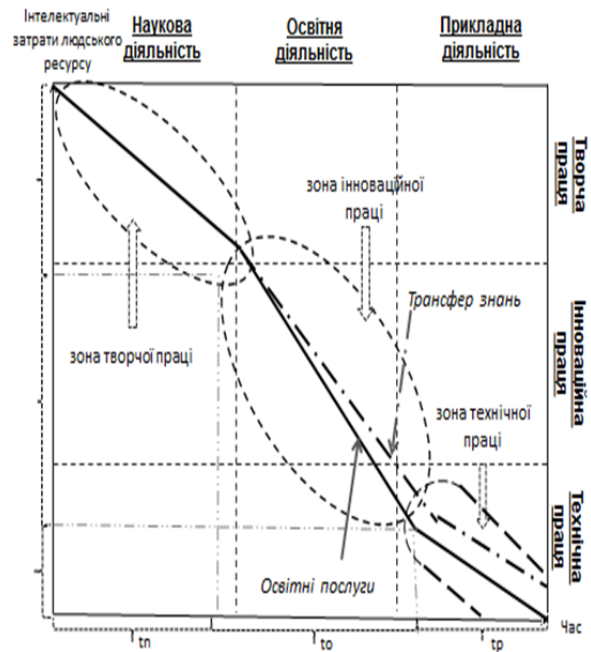

Рис. Інноваційна праця в системі життєвого циклу інновації

Усі вищеперераховані кризові явища є причиною дисбалансу конкурентного середовища ринку праці. Дисбаланс як окрему категорію можна ототожнити з поняттями – незбалансованість, незрівноваженість. Виходячи з цього, дисбаланс конкурентної середовища ринку праці – це незрівноваженість здатностей, вмінь та бажань робочої сили, що претендує на одну й ту саму або споріднену посаду.

Врегулювання даного дисбалансу – одна з умов подолання кризи в економіці. Адже відсутність інноваційного спрямування в діяльності підприємств призводить до призупинення розвитку даного підприємства, і як наслідок, може призвести до його загибелі, як суб'єкта господарювання.

Висновки. Результатом даної праці є встановлення причин дисбалансу конкурентної середовища на ринку праці сучасності. Визначено та обґрунтовано, що навіть за кризових умов в економіці, є гостра необхідність використання інноваційної праці, як головного інструмента розвитку підприємства.

Література

1. Економічний портал. Чиста (досконала) конкуренція [Електронний ресурс] / Економічний портал - Режим доступу: <http://econ-house.ru/mikroekonomika/21/632-chista-doskonala-konkurenciya>
2. Семикіна М.В. Конкуренція і конкурентоспроможність на ринку праці [Електронний ресурс] / М.В. Семикіна – Режим доступу: <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/8930/10-Semikina.pdf?sequence=1>

3. Щербатюк А.І. Сутність інноваційної праці в розрізі життєвого циклу інновацій / А.І. Щербатюк // Економіка. Менеджмент. Підприємництво: Збірник наукових праць. - Луганськ: вид-во СХУ ім. В.Даля, 2013. - № 25 (II).
4. Буряк, П. Ю. Мікроекономіка [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / П.Ю. Буряк, О.Г. Гупало, І.В. Стасюк; Львівська держ. фін. акад. - К. : Хай-Тек Прес, 2008. - 367 с
5. Россошанська, О.В. Інноваційна активність працівників як фактору економічної безпеки інноваційних проектно-орієнтованих підприємств [Текст] / О.В. Россошанська // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. Зб. наук. праць. – Луганськ: Східноукр. нац. ун-т ім. В.Даля, 2013. - № 25 (I). — С. 169—178.
6. Рач, В.А. Инновационное развитие: модель тройной спирали в контексте системно-целостного видения [Текст] / В.А. Рач, Е.М. Медведева, О.В. Россошанская, А.В. Евдокимова / Проблемы и перспективы инновационного развития экономики: мат. XVI межд. науч.-практ. конф., Алушта, 12-16 сентября 2011 г. – Симферополь: ИТ АРИАЛ, 2011. – С. 157-163.

References

1. Ekonomichny`j portal. Chy`sta (doskonala) konkurenciya [Elektronny`j resurs] / Ekonomichny`j portal - Rezhym`m dostupu: <http://econ-house.ru/mikroekonomika/21/632-chista-doskonala-konkurenciya>
2. Semy`kina M.V. Konkurenciya i konkurentospromozhnist` na ry`nku praci [Elektronny`j resurs] / M.V. Semy`kina – Rezhym`m dostupu: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/8930/10-Semikina.pdf?sequence=1>
3. Shherbatyuk A.I. Sutnist` innovacijnoyi praci v rozrizi zhy`ttyevogo cy`klu innovacij / A.I. Shherbatyuk // Ekonomika. Menedzhment. Pidpry`yemny`czstvo: Zbirny`k naukovy`x prac`. - Lugans`k: vy`d-vo SNU im. V.Dalya, 2013. - # 25 (II).
4. Buryak, P. Yu. Mikroekonomika [Tekst] : navch. posib. dlya stud. vy`shh. navch. zakladiv / P.Yu. Buryak, O.G. Gupalo, I.V. Stasyuk; L`vivs`ka derzh. fin. akad. - K. : Haj-Tek Pres, 2008. - 367 s
5. Rossoshans`ka, O.V. Innovacijna akty`vnist` pracivny`kiv yak faktoru ekonomichnoyi bezpeky` innovacijny`x proektno-orijentovany`x pidpry`yemstv [Tekst] / O.V. Rossoshans`ka // Ekonomika. Menedzhment. Pidpry`yemny`czstvo. Zb. nauk. prac`. – Lugans`k:

Sxidnoukr. nac. un-t im. V.Dalya, 2013. - # 25 (I). — S. 169—178.

6. Rach, V.A. Y`nnovacy`onnoe razvy`ty`e: model` trojnoj spy`raly` v kontekste sy`stemno-celostnogo vy`deny`ya [Tekst] / V.A. Rach, E.M. Medvedeva, O.V. Rossoshanskaya, A.V. Evdoky`mova / Problemy y`perspekty`vy y`nnovacy`onnogo razvy`ty`ya ekonomy`ky`: mat. XVI mezhd. nauch.-prakt. konf., Alushta, 12-16 sentyarbya 2011 g. – Sy`mferopol`: Y`TARY`AL, 2011. – S. 157-163.

Щербатюк А.І. Инновационный труд в условиях дисбаланса конкурентной среды

В работе исследованы особенности применения и востребованности инновационного труда в условиях нестабильной ситуации на рынке труда. Синтезировано понятие дисбаланса конкурентной среды рынка труда. Установлены причины дисбаланса конкурентной среды на рынке труда современности. Определена и обоснована острая необходимость использования инновационного труда, как главного инструмента развития предприятия.

Ключевые слова: инновационный труд, дисбаланс, конкурентная среда, рынок труда.

Scherbatiuk A.I. Innovation Labor under imbalance competitive environment

This research investigated the features of the application and a demand of innovative work in instability on the labor market. The concept of imbalances of the competitive environment in the labor market was synthesized. It was found the reason for the imbalance in the competitive environment in the labor market of our time. It was defined and demonstrated the urgent need of using innovative work as a main instrument of enterprise development.

Keywords: innovative work, imbalance, competitive environment, labor market.

Щербатюк А.І. – асистент, здобувач кафедри Економіки і підприємництва Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Рецензент: д.е.н., професор **Данич В.М.**

Стаття подана: 30.11.2016